

Løn- og prisudviklingen 2. kvartal 2008

Lønindeksene for maj måned stiger med 5,6 procent i statens område, 4,6 for den private sektor og 3,0 procent i den kommunale sektor incl. regionerne. Når lønudviklingen ikke stiger mere end den gør i den kommunale sektor skyldes det primært at de generelle lønstigninger for april 2008 ikke for alle grupper er udbetalt grundet konflikterne i den kommunale sektor i forbindelse med overenskomstindgåelsen. Forbrugerpriserne stiger fortsat og fødevarer udviser nu den største stigning i 24 år.

Tallene for lønudviklingen i den kommunale sektor (kommuner og regioner) blev offentliggjort i dag af Danmarks Statistik.

Tidligere har Danmarks Statistik offentliggjort lønindeksene for statens område samt for den private sektor.

Lønudviklingen opgjort i procent på årsbasis fremgår af tabel 1, hvor udviklingen i forbrugerprisindekset for samme måned som lønudviklingen er opgjort for også fremgår. Seneste tal for 2. kvartal 2008 er løn- og prisudviklingen i maj måned i år.

**Tabel 1: Løn- og prisudviklingen siden 2006.
Procentvis ændring pr. år**

Periode	Private sektor i alt	Staten i alt	Amter og H:S/ Regioner Kommuner	Forbrugerprisudvikling
2006K1	2,9	2,9	2,8	2,1
2006K2	3,2	1,4	3,7	2,0
2006K3	3,1	2,5	3,6	2,0
2006K4	3,1	2,8	4,6	1,7
2007K1	3,3	2,4	2,9	1,9
2007K2	3,7	3,5	2,8	1,8
2007K3	4,0	3,4	3,3	1,1
2007K4	4,3	3,0	2,6	2,5
2008K1	4,4	3,6	2,8	3,1
2008K2	4,6	5,6	3,0	3,4

Lønudviklingen i den private sektor er nogenlunde på det forventede niveau. Finansministeriets skøn for lønudviklingen i 2008 i den private sektor har det seneste år været på mellem 4,4 og 4,9 procent. I Økonomisk Redegørelse fra maj 2008 skønner ministeriet 4,9 procent. Hvis dette skøn skal blive realiseret må det betyde, at lønudviklingen i resten af 2008 skal forøges

til 5,3 procent. Det er imidlertid spørgsmålet om ministeriet har vurderet den økonomiske udvikling korrekt i redegørelsen fra maj måned.

Lønudviklingen i statens område er overraskende stor. Lønudviklingen på årsbasis stiger fra februar måned til maj måned fra 3,6 procent til 5,6 procent. Bag de 5,6 procent indgår en satsstigning på 3,8 procent fordelt med 0,44 procent, som følge af reguleringsordningens udmøntning samt aftalte satsstigninger på 3,36 procent. Der er dermed en reststigning på $1\frac{3}{4}$ procent i statens forhandlingsområde. Det er en forøgelse af reststigningen med 1 procent-point i forhold til tallene for februar måned i år.

Udviklingen i den kommunale sektor er påvirket af konflikten i forbindelse med de nu afsluttede overenskomstforhandlinger. I maj måned var sundhedskartellet i konflikt i hele måneden og en del af BUPL's og FOA's medlemmer var ligeledes i konflikt i en del af perioden.

I tabel 2 er vist udviklingen i de branchevise indeks, ikke fordi disse normalt er særlig interessante, men denne gang kan konflikten genfindes i brancheindeksene, idet sundhedsvæsen og sociale institutioner udviser de mindste stigningsprocenter. For så vidt angår sundhedsvæsenet betyder konflikten her at de generelle stigningsprocenter ikke er udmøntet. Det trækker stigningsprocenten i nedadgående retning. Modsat tæller at det især er personalet i dagarbejde, som var omfattet af konflikten, mens døgnberedskabet nærmest var intakt. Herved kom døgnområdet til at udgøre en forholdsvis stor andel af det arbejdende personale i sektoren i maj måned. Det trækker lønudviklingen i modsat retning, i opadgående retning. Alt i alt gav det en stigning for denne sektor på 3,9 procent, hvilket er mere end gennemsnittet, men mindre end administration med 4,5 procent og undervisning med 4,2 procent.

For sociale institutioner gælder at omfanget af døgnarbejde er beskedent, hvorfor konflikten har betydet, at de generelle lønreguleringer ikke er kommet til udbetaling, hvilket har medført en beskedent stigning i delindekset på 1,8 procent.

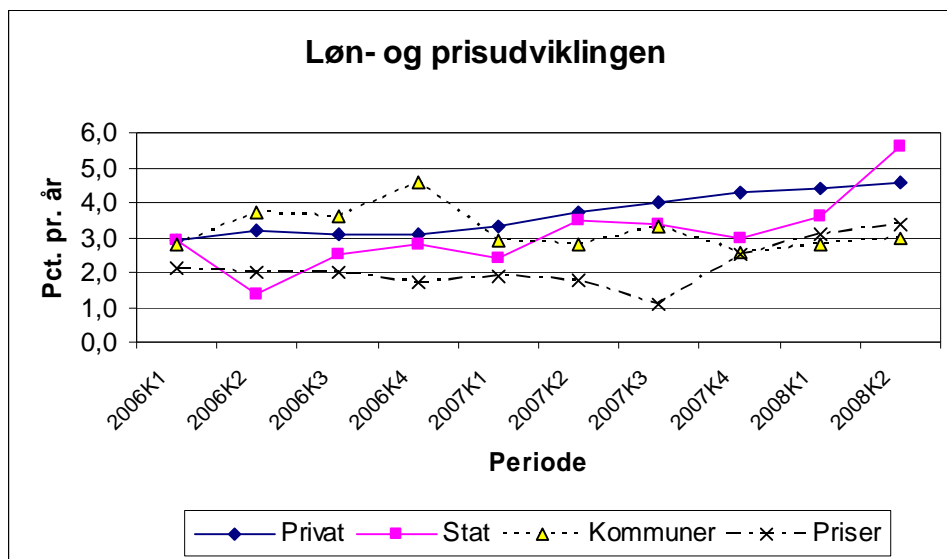
Alt i alt måtte man forvente en stigning i lønindekset på mellem 4 og 4,5 procent, hvis de generelle lønstigninger havde været udbetalt til alle. Det er de på grund af konflikterne ikke. Betydningen heraf kan dermed vurderes til godt 1 procent for lønudviklingen for maj måned. De generelle lønændringer kommer til udbetaling som efterregulering og er dermed med i august lønnen, der danner baggrund for lønindekset for 3. kvartal. Danmarks Statistik indregner ikke engangsudbetalinger i lønindekset som danner baggrund for beregningen af lønudviklingen.

Tabel 2: Kommuner. Lønudviklingen i procent.

Brancheinddeling	2008K2	2008K1	2007K4	2007K3	2007K2	2007K1
I ALT	3,0	2,8	2,6	3,3	2,8	2,9
Energi- og vandforsyning
Offentlig administration	4,5	3,9	2,8	3,9	3,1	3,0
Undervisning	4,2	3,8	3,4	4,0	3,2	3,2
Sundhedsvæsen	3,9	3,5	2,5	4,6	2,6	2,2
Sociale institutioner	1,8	2,4	2,5	2,5	2,4	3,4
Foreninger, kultur og renovation	4,1	3,5	5,3	6,3	6,3	5,5

Kilde: www.databanken.dk Danmarks Statistik Udtræk: ILON8

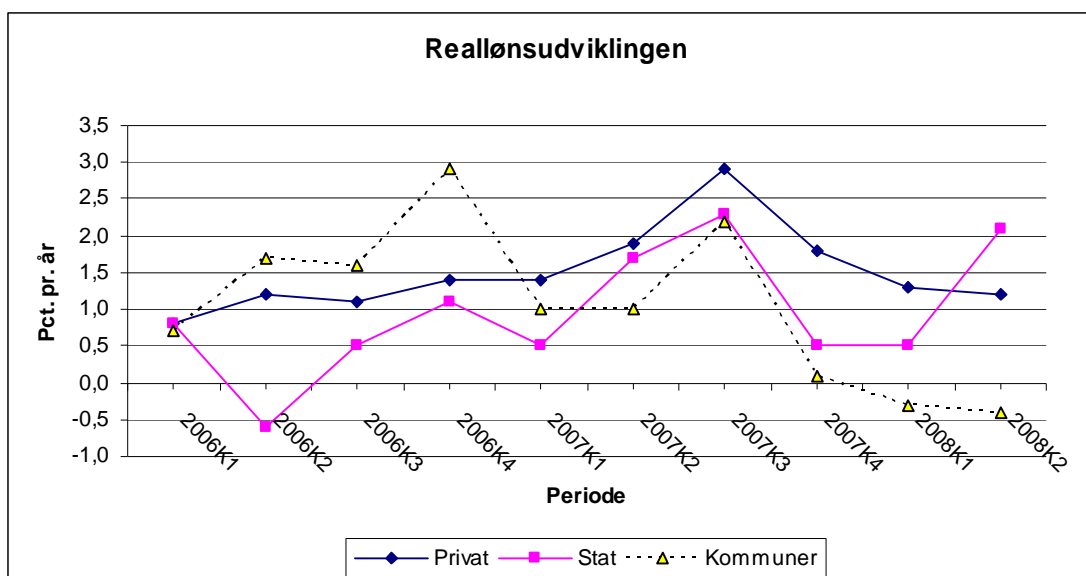
Figur 1: Løn- og prisudviklingen 2006 – 2008.

Som det fremgår af figur 1 er lønudviklingen i den private sektor og i staten pænt større end udviklingen i forbrugerprisindekset for maj måned (henholdsvis 1,2 og 2,2 procentpoint højere end prisudviklingen på 3,4 procent.) Derimod er lønudviklingen i den kommunale sektor med 3,0 procent lidt mindre end prisudviklingen. Dette skyldes primært forsinket lønregulering grundet konflikten på det kommunale område, da de generelle lønstigninger pr. 1. april 2008 ellers generelt er aftalt til godt 4 procent.

Udviklingen i reallønnen

Figur 2: Reallønsudviklingen.

I figur 2 er vist udviklingen i reallønnen de seneste 1½ år. Som det fremgår er der brug for de negative værdier på skalaen for at få alle med. I 2. kvartal sidste år var der brug for negative værdier for de statsansatte (-0,6 procent) og i år har reallønnen udvist negative værdier for de kommunalt ansatte i årets 2 første kvartaler (henholdsvis -0,3 og -0,4 procent). Derimod har de ansatte i den private sektor som gennemsnit i hele perioden haft en positiv reallønsudvikling.

Prisudviklingen

Tabel 3: Forbrugerprisindeks, pct.vis stigning, årlig

(i forhold til samme måned året før)

Pct.	2004	2005	2006	2007	2008
Januar	1,1	1,0	2,1	1,8	2,9
Februar	0,9	1,3	2,1	1,9	3,1
Marts	0,7	1,4	1,9	2,0	3,1
April	0,8	1,8	1,8	1,7	3,2
Maj	1,3	1,5	2,0	1,8	3,4
Juni	1,1	1,8	2,2	1,4	3,8
Juli	1,3	2,0	2,0	1,2	4,0
August	1,2	2,2	2,0	1,1	4,3
September	1,1	2,4	1,5	1,2	
Oktober	1,7	2,0	1,5	1,7	
November	1,3	2,0	1,7	2,5	
December	1,2	2,2	1,8	2,3	
Gns året	1,2	1,8	1,9	1,7	3,5

Kilde: Egen beregning ud fra Forbrugerprisindeks, udtræk Danmarks Statistik Statistikbanken, PRIS6
2008 er gennemsnit af de måneder, der foreligger oplysninger for

Udviklingen i priserne er inde i hvad man kan kalde en spændende periode. Der sker i hvert fald noget hele tiden. Forbrugerpriserne og nettopriserne sætter i år for hver måned nye rekorder. Udviklingen de sidste fem år fremgår af tabel 3.

I årets første 8 måneder er forbrugerpriserne steget med 3,5 procent, hvilket er en fordobling af stigningstakten i forhold til året før, hvor priserne i de tilsvarende første 8 måneder steg med 1,6 procent og for hele 2007 steg forbrugerprisindekset med 1,7 procent. Nettoprisindekset steg i årets første 8 måneder med 4,7 procent og råvareprisindekset steg i august på årsbasis med 20 procent, hvilket er et fald fra de 25 procent indekset udviste i maj måned og 28 procent for juni måned.

Bag den gennemsnitlige prisstigning på 3,4 procent er en usædvanlig uensartet prisudvikling. Olieprodukterne stiger voldsomt. Råolieprisen er dog lidt på vej nedad igen, men da olie afregnes i USDollars og prisudviklingen på denne valuta efter en længere periodes fald nu er på vej opad igen modvirker valuta kursudviklingen råvareprisudviklingen. Råvareprisen på importeret brændselolie steg i august med 56 procent, hvilket er næsten en halvering af de forudgående måneders 102 procent. Til gengæld er importprisen på benzin "kun" steget med 26 procent i august, hvilket er næsten uændret i forhold til de to forudgående måneders 27 procent.

Tabel 4: Uddrag af forbrugerprisindekset	2008	2008	2008	2008
Den årlige stigning i udvalgte delindeks.	Maj	Juni	Juli	August
Forbrugerprisindeks (2000=100) efter varegruppe og tid	2008M05	2008M06	2008M07	2008M08
Forbrugerprisindeks i alt	3,4	3,8	4,0	4,3
Fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer	8,1	9,4	10,2	10,4
Fødevarer	8,3	9,7	10,2	10,7
Brød og kornprodukter	14,2	14,9	15,3	14,9
Kød	3,2	4,8	6,1	7,4
Fisk	5,5	6,6	7,0	7,9
Mælk, ost og æg	14,3	16,0	15,9	15,0
Smør, spiseolie og margarine	21,4	20,8	21,8	23,6
Frugt	3,3	4,9	4,2	11,4
Grøntsager	6,1	9,6	11,1	10,3
Friske grøntsager ekskl. kartofler	5,0	10,2	10,9	10,1
Kartofler	11,3	12,8	22,1	18,2
Frosne grøntsager mv.	6,5	6,2	6,2	6,3
Kaffe, te og kakao	3,2	5,5	8,7	6,7
Sodavand, mineralvand og juice	7,5	7,3	9,8	8,3
Alkoholiske drikkevarer og tobak	4,9	4,9	4,8	5,5
Beklædning og fodtøj	-2,7	-2,1	-5,1	2,0

Udover prisudviklingen på olie udviser fødevarer en prisudvikling på over 10 procent. Vi skal tilbage i Danmarks historien for at finde tilsvarende høje stigningsprocenter på fødevarer. Vi skal faktisk tilbage til halvåret marts – august 1984, hvor prisudviklingen på fødevarer lå på mellem 10 og 11 procent. I samme periode lå det generelle niveau for forbrugerprisudviklin-

gen på mellem 6,5 og 7,0 procent, altså noget højere end i dag. Dengang lå niveauet for prisstigningerne på fødevarer 1,6 gange større end udviklingen i forbrugerprisindekset generelt, mens forholdet nu er at fødevarerpriserne 2,4 gange mere end forbrugerprisindekset generelt.

Blandt fødevarerne stiger brød med ca. 15 procent, kartofler med omkring 20 procent, mælk, ost og æg med 15 procent, mens kød og fisk stiger med 7-8 procent. Friske grøntsager stiger med 10-11 procent mens frosne grøntsager "kun" stiger med 6,3 procent.

Blandt kødprodukterne udskiller lammekød sig ved faktisk at falde lidt i pris (1 procent) mens svinekød, der i begyndelsen af året også faldt nu udviser samme stigninger som kyllingekød, kalvekød og oksekød, der alle viser tocifrede stigningsprocenter på 10-13 procent. Når indekset for kød alligevel ikke stiger mere end det gør skyldes det forarbejdet kødprodukter og indvolde, som kun stiger 2 procent. Disse forarbejdede produkter udgør efterhånden en relativ stor andel af det samlede indeks for kødvarer, hvorved delindekset derfor samlet set "kun" stiger med 7,4 procent.

Med prisstigningsprocenter på over 60 procent på korn i flere måneder kunne man frygte yderligere prisstigninger på brød. Rekord for stigning i kornpriserne blev sat i oktober måned sidste år med 85 procent.

Poul Pedersen
Økonom